

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PF-3119

[Total No. of Pages : 4

[6637]-317

Diploma in Cyber Laws

T-0101 :INTRODUCTION TO CYBER LAW AND CYBER CRIMES

(2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 9 is compulsory solve any 5 questions out of remaining questions.
- 2) Question No. 9 carries 20 marks and remaining questions carry 16 marks each.

Q1) Which are the Cybercrime courts what is the procedures, and challenges of that court

Q2) Write down the Comparative analysis of cyber offenses and traditional criminal offenses- and Role of law enforcement agencies in cybercrime investigations.

Q3) What is cyberspace, networks, and communication technologies.

Q4) What are the jurisdictional issues of cyberspace.

Q5) What is significance of Digital Personal Data Protection Act 2023 (DPDP Act) and other related laws.

Q6) What are the Challenges in investigating and prosecuting cybercriminals.

Q7) How can you understand the digital landscape, the internet, and its impact on legal systems.

Q8) What is Digital forensics? How it is helpful in collecting evidence from electronic devices?

P.T.O.

Q9) Write short notes (Any four) :

- a) Information Technology Act (IT Act) and its amendments.
- b) Types of Cyber Crime Phishing, hacking.
- c) Landmark Judgement of Cybercrimes
- d) Types of Cyber Crime
- e) Digital evidence
- f) Cyber crime & social media

PF-3119

[6637]-317

Diploma in Cyber Laws

T-0101 :INTRODUCTION TO CYBER LAW AND CYBER CRIMES

(2025 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 9 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

2) प्रश्न क्रमांक 9 ला 20 गुण आहेत आणि उर्वरित प्रत्येक प्रश्नाला 16 गुण आहेत.

प्रश्न 1) सायबर गुन्हेगारी न्यायालये (Cybercrime courts) कोणती आहेत? त्या न्यायालयांची कार्यपद्धती आणि त्यापुढील आव्हाने कोणती आहेत?

प्रश्न 2) सायबर गुन्हे आणि पारंपरिक फौजदारी गुन्हे यांचे तुलनात्मक विश्लेषण लिहा - तसेच सायबर गुन्ह्यांच्या तपासात कायदा अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) सायबर अवकाश (Cyberspace), नेटवर्क्स आणि संप्रेषण तंत्रज्ञान म्हणजे काय?

प्रश्न 4) सायबर अवकाशाशी संबंधित अधिकारक्षेत्राचे (Jurisdictional) मुद्दे कोणते आहेत?

प्रश्न 5) 'डिजिटल वैयक्तिक डेटा संरक्षण कायदा 2023 (DPDP कायदा) आणि इतर संबंधित कायद्यांचे महत्त्व काय आहे?

प्रश्न 6) सायबर गुन्हेगारांचा तपास करणे आणि त्यांच्यावर खटला चालवणे यामध्ये कोणती आव्हाने आहेत?

प्रश्न 7) डिजिटल परिदृश्य (Digital landscape), इंटरनेट आणि त्याचा कायदेशीर प्रणालींवर होणारा परिणाम तुम्ही कसा समजून घ्याल?

प्रश्न 8) 'डिजिटल फॉरेंसिक' (Digital forensics) म्हणजे काय? इलेक्ट्रॉनिक उपकरणांमधून पुरावे गोळा करण्यासाठी ते कसे उपयुक्त ठरते?

प्रश्न 9) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणतेही चार)

- अ) माहिती तंत्रज्ञान कायदा (IT कायदा) आणि त्यातील सुधारणा.
- ब) सायबर गुन्ह्यांचे प्रकार: फिशिंग (Phishing), हॅकिंग (Hacking).
- क) सायबर गुन्ह्यांसंबंधीचे ऐतिहासिक/महत्वाचे न्यायनिवाडे (Landmark Judgements).
- ड) सायबर गुन्ह्यांचे विविध प्रकार.
- इ) डिजिटल पुरावे.
- फ) सायबर गुन्हे आणि सोशल मिडीया (Social media).

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PF-3120

[Total No. of Pages : 4

[6637]-318

Diploma in Cyber Laws

**T-0102 : INTELLECTUAL PROPERTY ISSUES &
CYBERSPACE**

(2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 9 is compulsory. Solve any 5 questions out of the remaining questions.*
- 2) *Question No. 9 carries 20 marks and remaining questions carry 16 marks each.*

Q1) Explain the regulatory framework for copyright protection for digital works with respect to music and videos. Support your answer with the help of case laws.

Q2) Critically analyze the trademark infringement in digital realm. Support your answer with recent case laws.

Q3) Discuss the concept of patentability of software and business methods. Explain the legal position in India with reference to statutory provisions and case laws.

Q4) Critically analyze the challenges in maintaining data privacy in the era of technological innovation. Suggest legal and regulatory solutions.

Q5) Describe the role of IP rights in contemporary digital economy with the help of suitable and relevant examples and cases.

Q6) Explain how regulatory framework in India plays an important role in balancing innovation and IP rights in current technological environment (cyber world).

P.T.O.

Q7) Critically analyze General Data Protection Regulation and its impact on businesses.

Q8) What is cyber-squatting? Explain this with the help of different examples. Explain its impact and preventive measures to control cyber-squatting.

Q9) Write Short notes (Any Two) :

- a) Copyright violation in the cyber world
- b) Digital rights management
- c) Meta tagging
- d) Jurisdiction of IP infringement on internet

Total No. of Questions : 9]

PF-3120

[6637]-318

Diploma in Cyber Laws

T-0102 : INTELLECTUAL PROPERTY ISSUES &
CYBERSPACE

(2025 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 9 सोडविणे आवश्यक आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 9 हा 20 गुण आहेत. उर्वरित प्रश्नांना 16 गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) संगीत आणि व्हिडिओच्या संदर्भात डिजिटल कलाकृतीच्या प्रताधिकार संरक्षणासाठी असलेल्या नियामक चौकटीचे स्पष्टीकरण द्या. आपल्या उत्तराला न्यायनिर्णयांच्या आधारे समर्थन द्या.
- प्रश्न 2) डिजिटल क्षेत्रातील ट्रेडमार्क उल्लंघनाचे चिकित्सक विश्लेषण करा. आपल्या उत्तराला अलीकडील न्यायनिर्णयांचा आधार द्या.
- प्रश्न 3) सॉफ्टवेअर आणि व्यवसाय पद्धतींच्या पेटंटपात्रतेच्या संकल्पनेवर चर्चा करा. वैधानिक तरतुदी आणि न्यायनिर्णयांच्या संदर्भासह भारतातील कायदेशीर स्थिती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) तांत्रिक नवोपक्रमाच्या युगात डेटा गोपनीयता जपण्यामधील आव्हानांचे चिकित्सक विश्लेषण करा. कायदेशीर आणि नियामक उपाय सुचवा.
- प्रश्न 5) योग्य आणि समर्पक उदाहरणे व प्रकरणांच्या मदतीने समकालीन डिजिटल अर्थव्यवस्थेमध्ये बौद्धिक संपदा हक्कांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 6) सध्याच्या तांत्रिक वातावरणात (सायबर जग) नवोन्मेष आणि बौद्धिक संपदा हक्क यांच्यात संतुलन साधण्यात भारतातील नियामक चौकट कशी महत्त्वाची भूमिका बजावते, हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) जनरल डेटा प्रोटेक्शन रेग्युलेशन आणि व्यवसायांवर होणाऱ्या त्याच्या परिणामांचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

प्रश्न 8) सायबर-स्क्वेटिंग म्हणजे काय? वेगवेगळ्या उदाहरणांच्या मदतीने हे स्पष्ट करा. त्याचे परिणाम आणि सायबर-स्क्वेटिंग नियंत्रित करण्यासाठीचे प्रतिबंधात्मक उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

अ) सायबर विश्वातील कॉपीराइटचे उल्लंघन

ब) डिजिटल अधिकार व्यवस्थापन

क) मेटा टॅगिंग

ड) इंटरनेटवरील बौद्धिक संपदा उल्लंघनाचे अधिकारक्षेत्र

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PF-3121

[Total No. of Pages : 4

[6637]-319

Diploma in Cyber Laws

CDPL-T-0103 : E-COMMERCE

(2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question 9 is compulsory. It carries 20 marks.
- 2) Out of the remaining questions, answer any five questions and each such question carries 16 marks.

Q1) Explain the formation of online contracts in e-commerce and discuss their validity under law.

Q2) Discuss the rights and remedies available to consumers in online transactions.

Q3) Explain the legal aspects of payment gateways and digital wallets in ensuring secure transactions

Q4) Discuss cybercrimes in e-commerce such as hacking and data theft, along with legal safeguards.

Q5) Examine the role and liability of intermediaries in e-commerce transactions.

Q6) Discuss the legal issues relating to e-banking and digital payment systems with reference to cases.

Q7) Analyse the growing concerns relating to cyberspace and cyber technology in the modern era.

P.T.O.

Q8) Discuss the role of intermediaries such as websites, Internet Service Providers (ISPs), and social media platforms in content dissemination. Examine their legal liability under Indian law.

Q9) Write notes on any four :

- a) Click-wrap and browse-wrap agreements
- b) Consumer protection in e-commerce
- c) Cryptocurrency and legal challenges
- d) Cybersecurity in online transactions
- e) Safe harbour provisions
- f) Data theft and privacy issues

Total No. of Questions : 9]

PF-3121

[6637]-319

Diploma in Cyber Laws
CDPL-T-0103 : E-COMMERCE
(2025 Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 9 अनिवार्य आहे. त्यासाठी 20 गुण आहेत.

2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 16 गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) ई-कॉमर्समधील ऑनलाइन करारांची निर्मिती स्पष्ट करा आणि त्यांच्या कायदेशीर वैधतेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) ऑनलाइन व्यवहारांमध्ये ग्राहकांना उपलब्ध असलेले हक्क व उपाय (remedies) यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) सुरक्षित व्यवहार सुनिश्चित करण्यासाठी पेमेंट गेटवे आणि डिजिटल वॉलट्सचे कायदेशीर पैलू स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) ई-कॉमर्समधील हॅकिंग आणि डेटा चोरी यांसारख्या सायबर गुन्ह्यांची चर्चा करा तसेच त्यावरील कायदेशीर संरक्षणाची माहिती द्या.
- प्रश्न 5) ई-कॉमर्स व्यवहारांमध्ये मध्यस्थांची भूमिका व जबाबदारी तपासा.
- प्रश्न 6) ई-बँकिंग आणि डिजिटल पेमेंट प्रणालींशी संबंधित कायदेशीर मुद्द्यांची, संबंधित न्यायनिर्णयांच्या संदर्भासह चर्चा करा.
- प्रश्न 7) आधुनिक काळात सायबरस्पेस आणि सायबर तंत्रज्ञानाशी संबंधित वाढत्या चिंता विश्लेषित करा.

प्रश्न 8) वेबसाइट्स, इंटरनेट सेवा प्रदाते (ISPs) आणि सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म यांसारख्या मध्यस्थांची सामग्री प्रसारणातील भूमिका स्पष्ट करा. भारतीय कायदानुसार त्यांच्या कायदेशीर जबाबदारीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 9) खालीलपैकी कोणत्याही चार विषयांवर टीपा लिहा.

- अ) क्लिक-रॅप (Click-wrap) आणि ब्राउझ-रॅप (Browse-wrap) करार
- ब) ई-कॉमर्समधील ग्राहक संरक्षण
- क) क्रिप्टोकरन्सी आणि कायदेशीर आव्हाने
- ड) ऑनलाइन व्यवहारामधील सायबर सुरक्षा
- इ) सुरक्षित आश्रय तरतुदी (Safe harbour provisions)
- फ) डेटा चोरी आणि गोपनीयतेचे मुद्दे

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PF-3785

[Total No. of Pages : 4

[6637]-320(R)

F.Y. (Diploma in Cyber Laws)

T-0104 : DATA PRIVACY LAWS

(2025 Pattern) (Semester - I) (Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 9 is compulsory solve any 5 questions out of remaining questions.
- 2) Question No. 9 carries 20 marks and remaining questions carry 16 marks each.

Q1) What are guiding principles of data protection under General Data Protection Regulation (GDPR)?

Q2) Discuss in detail the concept of consent under GDPR and Digital Personal Data Protection Act, 2023 (DPDPA).

Q3) What are different rights of data subjects under GDPR?

Q4) Explain in detail the obligations of data fiduciary under DPDP Act.

Q5) What are rights and duties of Data principal under DPDP Act?

Q6) Discuss in detail powers and functions of Data Protection Board of India.

Q7) Explain in detail meaning and importance of data minimization under GDPR.

Q8) Discuss the scope and applicability of GDPR and DPDP Act.

P.T.O.

Q9) Write Short notes on: (Any Four)

- a) Rights to access Personal Data
- b) Roles and Responsibilities of Data Controller under GDPR
- c) Personal Data and Sensitive Personal Data
- d) Right to correction and erasure
- e) Data Subject under GDPR and DPDP Act
- f) Obligations of organization while collecting data under GDPR

Total No. of Questions : 9]

PF-3785

[6637]-320(R)

F.Y. (Diploma in Cyber Laws)

T-0104 : DATA PRIVACY LAWS

(2025 Pattern) (Semester - I) (Paper - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 9 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

2) प्रश्न क्रमांक 9 ला 20 गुण आहेत आणि उर्वरित प्रत्येक प्रश्नाला 16 गुण आहेत.

प्रश्न 1) General Data Protection Regulation (GDPR) अंतर्गत डेटा संरक्षणाची मार्गदर्शक तत्वे कोणती आहेत?

प्रश्न 2) GDPR आणि Digital Personal Data Protection Act, 2023 (DPDPA) अंतर्गत संमती (consent) या संकल्पनेची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) GDPR अंतर्गत डेटा विषयाला (data subject) दिलेले विविध हक्क कोणते आहेत?

प्रश्न 4) DPDP Act अंतर्गत माहिती विश्वस्तांचे (data fiduciary) कर्तव्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) DPDP Act अंतर्गत Data Principal चे हक्क आणि कर्तव्ये कोणती आहेत?

प्रश्न 6) Data Protection Board of India चे अधिकार आणि कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) GDPR अंतर्गत “किमान आवश्यक माहिती संकलनाचे तत्त्व” (data minimization) याचा अर्थ आणि महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) GDPR आणि DPDP Act यांचा कार्यक्षेत्र (Scope) आणि लागू होण्याची व्याप्ती (applicability) यांची चर्चा करा.

प्रश्न 9) खालील विषयांवर थोडक्यात टिपणे लिहा : (कोणतेही चार)

- अ) वैयक्तिक माहिती प्राप्त करण्याचा हक्क (Right to access Personal Data)
- ब) GDPR अंतर्गत Data Controller ची भूमिका आणि जबाबदाऱ्या
- क) वैयक्तिक माहिती (Personal Data) आणि संवेदनशील वैयक्तिक माहिती (Sensitive Personal Data)
- ड) दुरुस्ती आणि विलोपनाचा हक्क (Right to correction and erasure)
- इ) GDPR आणि DPDP Act अंतर्गत Data Subject
- फ) GDPR अंतर्गत माहिती संकलित करताना संस्थेची कर्तव्ये

